

SLAVKO GRUM: DOGODEK V MESTU GOGI

- EKSPRESIONISTIČNA DRAMA

Je najpogosteje enodejanka, z vizionarnim, preroškim junakom, oznanjevalcem novih vrednot, etosa, človeka, bolj socialne ureditve in odrešitve. Ta naj bi povedal množico, zato jo nagovarja in spodbuja k uporabi, k akciji za bratstvo, ljubezen, človečnost, dobroto; je dramatikov »drugi jaz« in intelektualec, razdvojen med etičnim in pragmatičnim, duhovnim in materialnim; navadno je brez imena, torej moderni slehernik. Tudi njegov jezik je ekstatičen, zanesen, raztrgan. Himnična atmosfera oder spremeni v kulturni prostor; katastrofično občutje sveta kar kliče po preobrazbi in harmoniji med ljudmi, svetom in vesoljem. V slovenski ekspresionistični dramatikosti se Slavko Grum že prebija v območje avantgardizma, med tiste, ki so uvajali »duha« visokega modernizma, v katerem se subjekt odtrga od družabnega in patriotskega angažmaja in ogleduje samo še svojo lastno stisko v resničnosti, ki se zdi neznosna.

- GOGA, GOGOVCJI, VZDUŠJE

Prostor: gre za 'usodni rob' mesta oz. predmestja, kamor usoda odlaga ljudi; GRE ZA PROSTOR GROZLJIVE USODNOSTI.

Ljudje: so kot PREDMETI – REIFIKACIJA. KAKOR PRILEPLJENI SO MED OGLEDALI; NEGIBNOST POVZROČA TESNOBO, GROZAVOST; KOT PRELOMLJENI SLONIJO OB SVOJEM OKNU S POKORNO NAGNJENO GLAVO. Njihove lastnosti: so osamljeni, ven hodijo, če je nujno treba, hlastno se zaklepajo med stene, v zaprašene sobe polne usodnosti – PRE/ZASTRAŠENOST.

Predmetnost: hiše, ogledala, slike, omare, flavta, lutke – USODNOST.

Vzdušje: opozarja na NEMIR V LJUDEH, PO OZRAČJU SE NOSI DROBNA, TRZAJOČA PESEM FLAVTE, SOBE BAŠE MRAK, BELINE ROK, TESNOBA, GROZAVOST, PRELOMLJENI KLIKOT S POKORNO NAGNJENO GLAVO – KOT KRISTUS; DOGAJANJE JE TOREJ MRAČNO, TESNOBNO. UMOR POLEG OSTALEGA STOPNJUJE BOLNO GOGOVSKO OZRAČJE.

- 'USODNOST SOB'

Razporeditev od leve proti desni in od zgoraj navzdol: Vajdovi – KLIKOT, AFRA IN TARBULA – TEOBALD, MIRNA ŽENA, GAPIT.

Gotovo je simbolena najvišji položaj (blizu zvezd!) za pesnika in igralca, središčni za obe sestri (lahko prežita iz sredine na vse strani – kot živa vest ali tajna policija) in prilehni za Gapita (POTLAČENOST).

- ZVRST, VRSTA, ZGRADBA

'ANTIDRAMA', KER V NJEJ NI NE TRAGIČNOSTI NE KATASTROFIČNOSTI NE USODNIH PRELOMOV NE ZLOMOV NE DRAMSKEGA PREOBRATA – KDOR HOČE PREŽIVETI IN ZAŽIVETI DRUGAČE, MORA VEN, IZ GOGA...

Trojna enotnost je v bistvu upoštevana, saj gre za enotnost dejanja, časa in prostora; vroča, zadušljiva poletna noč. **Gre za simbolični sintagmi: GLOBOKA NOČ – BLESTEČE JUTRO.**

Drama je MOZAIČNO SESTAVLJENA IZ HANINE ZGODBE IN IZ ZGODB DRUGIH OSEB. V drugem dejanju pride do udarca... OD TEGA PREOBRATA SE ZGODBE GOGOVCJEV 'RAZPLETAJO'; HANINA POT PA JE ŠE ZMERAJ NA VRHU DOGAJANJA IN SE KONČA BREZ RAZPLETA.

Gre za DRAMATURŠKO ZANIMIVO RAZPOREJENE SITUACIJE – PRIZORE V 'STATIČNEM GIBANJU' in v NA POL ZASPANEM, POČASNEM RITMU, KI SE LE TU IN TAM POSPEŠI ob t.i. kolektivnih scenah: DOGAJANJE SPROŽI HANIN PRIHOD V MESTO – NATO PRIČAKOVANJE/NAPETOST NARAŠČA DO UDARCA – USODE SE DOPOLNJUJEJO, SO KOMPLEMENTARNE – povezave med njimi so fine – pomensko jih krepijo in razlagajo posamezni simbolni paralelizmi; SINTEZA NASTAJA V GLEDALČEVEM POGLEDU.

- NASLOV – 'DOGODEK'

Sestavljen je iz niza majhnih, neusodnih in nepomembnih 'dogodkov' (uvodna zabava, tudi slikarjeva zabava), najpomembnejši pa je Hanin udarec; VSE JE LE ENO SAMO HREPENENJE PO DOGODKU, KI GA NI.

VSEKAKOR JE PRIČAKOVANI DOGODEK RDEČA NIT GOGOVSKEGA DOGAJANJAIN JE V BISTVU VODILNI MOTIV, kot, vrata sobe idr.

GOGA JE MESTO, V KATEREM SE NIČ NE ZGODI, DOGODKI NISO DOGODKI, PRELOH NE UMRE, NIKOGAR NE UBIJEJO, NIČ NE GORI, KONČA SE LE HANINA MORA IZ PRETEKLOSTI.

- IDEJA, TEMA

...IZGUBLJENOST IN OSAMLJENOST ČLOVEKA, ZLOČINSKI KRETENIZEM – BIVANJSKA KRIZA MODERNEGA ČLOVEKA, UJETEGA V MESTO.

ČLOVEK SE LE Z DOLOČENIMI DEJANJI 'OSVOBODI' GOGA: NASILJA, SMRTI, BLOKAD, PONIGLAVE MAJHNOSTI, PROVINCIALNOSTI, ZLOBNE PRIVOŠČLJIVOSTI.

TRPLJENJE: ELZA, KI NE SME BITI MATI; USOJENOST: PRELIH V PRIZORIH S HANO; GNUS: TEREZA, V POGOVORU S HANO O ZAKONU; LJUBEZEN – KLIKOT, V PISMU; ŽELJNOST – PRELIH, V OBEH PRIZORIH S HANO; SOVRAŠTVO – AFRA, V PRIZORU Z ELZO; MATERINSTVO: MIRNA ŽENA V PRIZORU Z AFRO, TAKŠNA ŽELJA PA TLI TUDI V HANI; IGRA/NJE: TEOBALD, IGRA STRAHOVE; SPOLNA NEIZŽIVETOST OBEH SESTER; GAPITOV FETIŠIZEM; ŽELJA PO SAMOMORU MIRNE ŽENE; KLEFOVA PEDOFILIJA.

- OSEBE – JUNAKI – ZGODBENI POVZETEK

V Gogi ni 'junaka'; vse osebe (kolektiv) imajo svojo težo in pomen. OSREDNJEGA IN ZUNANJEGA SPORA V ANTI/DRAMANI, V NJEJ SE KAŽE LE NIZ OSEBNIH, INTIMNIH SPOROV IN ZAMER; VSAK DELUJE LE V SVOJ PRID, MIMO DRUGIH; GRE ZA SOOČENJE DEJANSKEGA IN NAVIDEZNEGA, UMIŠLJENEGA; VSAKA AKCIJA OHRANJA LE FIKTIVNOST.

Drama je zelo efektna, ima zelo markantne značaje in so vse vloge od prve do zadnje zanimive.

GOGA SIMBOL MALOMEŠČANSKEGA ŽIVLJENJA V PROVINCI...

VSE OSEBE SO ŽRTVE ZUNANJEGA IN NOTRANJEGA PRITISKA, KI JIH PUŠČA NEIZŽIVETE, ZATO PA JIH MALIČI V BOLESTNE, SKORAJ NERESNIČNE LIKE.

KRIVDA JE V NJIH SAMIH, KER NE NAJDEJO MOČI, DA BI SE UPRLI OKOLJU; BEŽIO V GROTESKNE VLOGE, NAPOL BLAZNE MANIJE IN FIKSNE IDEJE...

VSI SO NEIZŽIVETE OSEBNOSTI, KI SE V OKOLJU BOLESTNO SKRIVENČIJO IN GROTESKNO POPAČIJO.

ZLO, KI GA NOSIJO V SEBI IN SEJEJO NAVZVEN, RAZŽIRA; GOGOVCANI NISO SREČNI IN NE OSREČUJEJO, VSAKEGA KAZI NE/VIDNA GRBA ALI ŠEPAVOST

– SIMBOL ZA DUŠEVNO STANJE MESTNIH LJUDI. VSI SO NA SVOJ NAČIN POVEZANI S HANO IN TRPIJO PODOBNO KOT ONA, SO NEKAKŠNE VARIJANTE OSNOVNEGA MOTIVA.

O USODNIH VPRAŠANJIH JAVNO NE RAZMIŠLJAJO NITI NE GOVORIJO, SVOJIH NAPAK SE ZAVEDAJO, SRAM JIH JE IN HKRATI STRAH, DA BODO VEČNO TAKI, ČE NE ŠE SLABŠI, ZATO SE ZATEKAJO V LEPŠE PRIVIDE, V SANJAVA UMIŠLJANJA, BEŽIJO DRUG OD DRUGEGA, DRUG PRED DRUGIM, SE HLASTNO ZAPIRAJO 'MED ŠTIRI STENE', V SAMOTNA IN NEOPAZNA DROBNA ZADOVOLJSTVA, MED PREDMETE, KJER IZGOREVAJO OD ŽELJA IN MALIH HUDOBNOSTI; TODA VSE NA SKRIVAJ, KAJTI TELESNOST IN LJUBEZEN STA V GOGI GREH. Goga ima tudi lastnosti Grumovega Novega mesta: »Vsakdo je poznal vsakogar... mestni čudaki, sadovi stisnjenih družbenih razmer... mestni prižigač uličnih svetilk, mestni vodnjak na Glavnem trgu, hiše, okna, sobe.